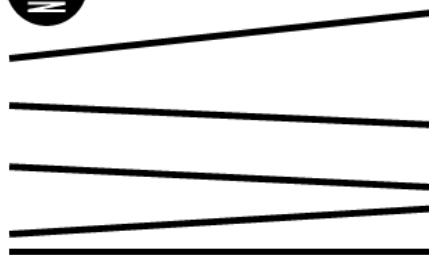

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):

Titel | Title:

Udgivet år og sted | Publication time and place:

Fysiske størrelse | Physical extent:

H. P. Holst.

"Jens" : Idyl med Sange

København : C. A. Reitzel, 1863

24 s.

DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

”Jens.”

I d y l m e d S a n g e

af

H. P. Holst.

Kiøbenhavn.

C. A. Reitzels Forlag.

1863.

Bianco Lunos Bogtrykkeri ved F. S. Nuhle.

"Jens."

Opfort første Gang paa Casino's Theater ved Mindesten for
Kong Frederik den Sjunde.

Personerne.

Bodil, Gaardmandsenke.

Jens, hendes Søn.

Inger, Sognesfogdens Datter.

Niels Tjærebye, en Bondekarl.

Peer, en Bondeløns.

Karen, en Bondepige.

Bønderkarle og Bønderpiger

Handlingen foregaaer i disse Dage paa »Jægerbakkene» ved
Frederiksborg Slot.

Jægerbukken. I Baggrunden Frederiksborg Slot.

Første Scene.

Bønderpiger. Inger. I Forgrunden tilvenstre sidder Bodil og
binder paa sin Strømpe.

Inger.

Ref. Der er et vundigt Land.

Du skønne Fredriksborg,
Af dine lyse Skove
Nu hylle sig i Sorg!
Og Slottet seer tungsindig ud —
Thi paa sin Brudgom venter
Med Angst den skønne Brud!

Han kommer her ei meer.
Af aldrig meer hans ædle
Og smukke Træk hun seer!
Nu knuger Smerten hvert et Bryst;
Thi, Danmark, Du har mistet
Din Stoltthed og din Lyst.

Bodil.

Det er en bedrøvelig Bise, Inger!

Inger.

Ja Bisen er ligesom Tiden, Bodil! den er heller ikke glad.

Bodil.

Nei det veed Gud! Men hvor blive de unge Karle af? Jeg synes, Du sagde, at de vilde ta'e Farvel med Jer her paa Bægerbalken, inden de skulde ind til Kongens Kjøbenhavn og gaae imod Tydsterne? De pleie jo ellers ikke at lade Jer vente paa sig.

Inger.

Na, jeg tænker vel, at de ogsaa har Andre at sige Farvel til end os.

Bodil.

Ja det er sandt. Jeg husker nok, da min stakels Christen skulde bort i 48! Jeg vilde slet ikke give Slip paa ham! Det var ligesom En stod og sagde til mig: See rigtigt paa ham, for det er sidste Gang, Du seer ham! Og det var det! (Han tørrer Øinene.) Af, Ingen af Jer kan huske, hvor han var kjon og qvil! Han lignede sin Broder Jens paa et Haar.

Inger.

Naar, men ham beholder I dog, for han har jo været saa heldig at trække sig fri! Ja, Jens har rigtignok Lykken med sig!

Bodil.

Ikke hos Dig, lille Inger! Hos Dig er hans Lykke nok tynd, efter hvad man har sagt mig!

Inger.

Hvad for Noget? Begynder I nu ogsaa! Bryd I Jer blot ikke om Jens! Saaer han ikke mig, saa saaer han nok en Anden! Han hedder ikke Pigernes Jens for Ingenting! Han er jo kjon og flink, siger I selv, og han har den bedste Gaard i hele Sognet — han hytter sig saamen nok!

Bodil.

Men naar han nu har sat sit Haab til Dig, lille Inger, og Du ikke skjotter om ham — hvad kan det saa nytte, at han er kjon og qvik, — saa var han jo dog et ulykkeligst Menneske!

Inger (leer).

So det var en stor Ulykke! Ikke sandt, Ellen? Ikke sandt, Boel? Ikke sandt, Karen? Var det ikke en stor Ulykke? hahaha!

En af Pigerne.

Nu kan Du spørge ham selv ad, for der kommer han!

En Anden.

Og Niels er med ham! Der har Du begge dine Friere paa eengang!

Anden Scene.

De Forrige. Zens. Niels Tjærebye (rejseskædt).

(Zens gaar hen til Bobil og giver hende Haanden).

Bobil

(til Zens, idet hun klapper ham paa kinden).

Gudskeelov at jeg seer Dig, min Dreng! og at jeg ikke skal have den Sorg at miste Dig med!

Niels Tjærebye.

Naa, er I der Allesammen! ... ja I begriber vel, at jeg kommer for at sige Jer Farvel! Farvel, Allesammen, og Tak for alt Godt! Tak for Udstroien, Ellen! Og Inger! nei seer man det — er Du ogsaa der? Tak for Møllepølserne, Inger! Du har vel selv lavet dem, hvad?

Inger.

Sa det har jeg.

Niels Tjærebye.

Tænkte jeg det ikke nok — jo det er gefærligt, faa Du kan Altting med dine Hænder! Sa jeg vilde jo rigtignok helst ha'e, at Du baade ſkulde lave det og meget mere til mig endnu ...

Snger.

Det ſkal jeg nok, Niels! Jeg ſkal nok ſende Dig en god Madkurv engang imellem, naar jeg bare hører, at Du er ſlink, og at Du ikke gjør os Skam.

Niels Tjærebye.

Sa det var nu egentlig ikke det, jeg meente. Men det, jeg mener, det regeuderer Du ikke paa, og faa kan det jo ikke nytte at ſtaae og ſludbre om det ikke. Du ſkal ellers have Tak for Madkurven; Du behøver bareſtens at lavere den til Zens der, ſaa ſender han mig den nok. Hvad ellers det er anbelangendes om at gjøre Ver Skam, ſaa har det ingen Nød med det ikke, for jeg er juſt ikke ræd af mig, og naar jeg ſaaer Noget i Skrutten, ſaa ſkyder jeg præcis — ikke ſandt, Zens?

Zens.

Jo, Niels! Jeg holder paa Dig! Du er en af de bedſte Skytter paa Egnen.

Niels Tjærebø.

Samen ikke den bedste, Jens! Nei jeg barer mig nok! Veed I, hvem der er den bedste, Smaapiger? det er ham der — det er Jens! for han fik baade Bakalen og Premieriffel, dengang vi var inde til Exame — er det ikke saadan det hedder, Jens? for Du er saa boglærd. Du har jo været paa Seminariet i fire Aar.

Inger.

Hvad? flyder Du saa godt, Jens?

Jens.

Ikke altid, Inger. Der er dog eet Maal, som jeg altid har stude feil af, og det er det, som jeg helst vilde ramme!

Niels Tjærebø.

Hvad er det for noget forbandet Ristepærk? Jeg har jo aldrig seet Dig flyde forbi i mine livsfødte Dage. (Til Inger) Han plasser en Spurv ned som Ingenting.

Inger.

Oh nei! hvad Nød har vi saa! Saa kan Jens flyde Spurve herhjemme, mens I Andre flyder Lybskere!

Jens.

Det var et bittert Ord, Inger; men det kom heller ikke fra dit Hjerte!

Inger.

Hold Dig bare til mine Ord og bryd Dig ikke om mit Hjerte! Man skal ikke tale om de Ting, som man ikke kender.

Jens.

Det er sandt, Inger, og derfor gør Du ogsaa bedst i aldrig at tale om dit Hjerte, for det kender Du slet ikke.

Inger (heftig).

Hvad veed Du derom? Har jeg maaskee nogensinde luffet mit Hjerte op for Dig?

Jens.

Det kan nok være, at Du har gjort det, uden at Du veed af det.

Inger (heftigere).

Nei, dit Hovmod kender ingen Grændser! Men det er Kongen, der har fordærvet Dig! Du har ikke kunnet taale, at han talte mildt til Dig, hvergang han mødte Dig! Det har gjort Dig saa indbildt, at Du ikke veed, hvordan Du vil skabe Dig!

Jens.

Du tager feil, Inger. Det er netop det, der har lært mig, hvor lille og ubetydelig jeg er?

Bodil.

Stille, Børn! Er det nu værd at trættes derom i dette Dieblif. I blive jo tilbage begge To og kan altid afgjøre det. Lad os nu blot tænke paa dem, der tage fra os — og hører jeg ikke feil, saa komme de der!

(Man hører Larm udenfor Scenen.)

Credie Scene.

De Forrige. Bønderkarle (komme rejseskæbte og syngende ind).

(Mel. Frihedshymne af Lumbye.)

1.

Leen og Pleilen hænge vi bort,
 Plougen de Andre maae føre!
 Tydskten har glemt, at han sidst kom tilkort,
 Ei paa Raison han vil høre!
 Lad ham kun komme med Løgn og med List —
 Vi skal nok sige ham Tak for sidst!
 Kæmpe vi vil til den sidste Mand
 For vort Fædreland!

2.

Lad dem kun komme, saa Mange de vil,
 Os skal det ikke forstrække —
 Plads er der nok foran Danneværk til,
 At deres Been de kan lægge!
 Ubuden kom Du herind, min Ven!
 Saa maae vi hjælpe Dig ud igjen!
 Kæmpe vi vil til den sidste Mand
 For vort Fædreland!

(Bønderkarlene hilse paa Pigerne og gibe dem Haanden.)

En Bondeknøs.

Saa, Smaapiger! er I saa rigtig glade, fordi
 I blive af med os?

En Bøndepige.

Glade? Fy, Peer, hvor kan Du sige saadant
 noget fælt Tøieri? Skulde vi være glade, fordi vi
 miste vore Kjærestes! (græder) Jeg troer, at jeg aldrig
 i mit Liv bliver glad mere!

Bondeknøsen.

Naa, naa, bitte Karen! Du skal ikke tage saa-
 dan paa Bei for det ikke! Vi kommer jo nok hjem
 igjen, gjør vi — og saa skal her være Dands og
 Lystighed og Bryllup, som I aldrig har seet Mage
 til! Ikke sandt, Kammerater?

De Andre.

Jo det er foren, det!

Bondepigen.

Ja det kjender vi nok! Nei, naar I først kommer der ned til Tydskerne, saa kan vi skyde en hvid Pind efter Jer! Saa er vi glemte!

Bondeknøsen.

Nei, saa huster vi netop paa Jer for Alvor! For det er jo dog Jer, vi skal slaaes for, og for Kongen, og for Ham, som de nu har bragt ud til Roeskild. Troer Du kansteefens, at vi ogsaa glemmer Ham!

Bondepigen.

Ham! Kong Fredrik! nei det er da ogsaa en anden Sag.

Bodil.

Kan I huske, Børn! netop der, hvor I nu staaer, der holdt han altid stille, naar han kom kjørende — og saa tog han Piben af Munden og saae over paa Slottet, som man seer paa sin bedste Ven, og saa saae han saa mild og god og kongelig ud, at man ikke kunde Andet end holde af ham!

Niels Tjærebye.

Ja Gud velsigne ham! nei han glemmes ikke saa snart!

Jens

(tager sin Hat af; de Andre ligesaa).

Nei han glemmes ikke saa snart!

Mel. O lad dem slagre, som de vil.

1.

Nei han vil huskes, kan I troe,
 Skjøndt Luffed er hans Dine milde,
 Og skjøndt han ligger kold og stille
 I Kongegravens tause Bo.
 Han huskes vil i Slot og Hytte,
 Naar Dagen helder, Dagen græder,
 Og til hans Levnet vil man lytte
 Som til et deiligt Eventyr.

2.

Vil Lykken vende bort sit Blik,
 Skal over mangt et Tab vi sørge,
 Da vil med Uro tidt man spørge:
 Hvor er Du nu, Kong Frederik?
 Men faae vi Fred i Danmarks Rige,
 Kan Dansten slaae, saa det har Skik,
 Da vil med muntert Smil man sige:
 Det er dit Bærl, Kong Frederik!

3.

Saa han vil huskes i vort Land,
 Saalænge Ordet frit sig svinger
 Paa skjønne Tankers løste Vinger,
 Et Himmelbud fra Mand til Mand!

Og han vil huffes her, faalænge
 Som danfke Toner end har Magt,
 Saalænge fom paa Danmarks Bænge
 Vort Modersmaal bli'er holdt i Agt.

(Pause.)

Niels Tjærebye.

Alt ja! Men det kan nu ikke nytte, Jens,
 at Du ftaaer der og gjør os bemaæde og faaer os
 til at tvine ligesom Tøfene! Vi maae nok fee at
 komme afsted, at vi kan faae vor Midastensmad i
 ordentlig Tid ned i Hørsholm, ikke fandt, Følkens?

Alle.

So, jo!

Niels Tjærebye.

Ja lad os faa ligesaa godt gjøre Alvor af det
 ftrag! Guds Fred og Farvel, Allesammen! (Karlene
 give Pigerne og Bobil Haanden.) Farvel, Inger! Ja
 mellem os To bliver det ved det Gamle! og faa
 glemmer Du jo ikke den Madkurv, fom Du vilde
 lavere til Jens, vel?

En Bondeknøs.

Nei det bliver der ikke noget af dengang, Niels!
 for der er din Kiffel, Jens, fom Du bad mig om
 at tage med til Dig! Dit Tøi er allerede paa Veien!
 (Almindelig Bevægelse.)

Alle (forundrede).

Jens? Jens?

Niels Tjærebø (glad).

Åh nei dog! hvad er nu det? Ta'er Du med, Jens? (Jens nisser; Niels tager ham om Halsen.) Saa skulde Du da ogsaa times Allandsens Ulykke, din Saminarist! At gaae der og holde os for Nar Allesammen!

Bodil (grædende).

Og din gamle Moder med, Jens!

Jens.

Det var for din Skyld, at jeg taug, Mo'er. Jeg vilde ikke have, at Du skulde gaae og ængstes i Forveien, og det kunde jo dog ikke blive anderledes.

Bodil.

Har jeg ikke havt Sorg nok i mit Liv! Synes Du ikke, at det er nok at miste een Søn — skal nu den Anden gaae samme Vej?

Jens.

Det vidste jeg, Du vilde sige, Mo'er! og saa var jeg bange for, at Du skulde faae mig fra at gjøre min Pligt!

Bodil.

Din Pligt! din Pligt! har Du ikke truffet Dig fri, da Du var inde paa Sessjonen!

Jens.

Nei, Mo'er! naar man er ung og rask, og Landet er i Fare, saa har man kun een Pligt, og den kan man ikke trække sig fri for! . . .

Niels Tjærebye.

Det er et sandt Ord, og det er talt som en Dannemand, det er det!

Bodil.

Og mod mig, din gamle Moder, der bliver alene tilbage, mod mig har Du slet ingen Pligter — vel, Jens?

Jens.

Jo Mo'er, jeg har den Pligt at ære og elske Dig til min sidste Stund, og det skal jeg, . . . men frist mig ikke over Evne! jeg maa afsted, jeg maa bort med de Andre! . . . Jeg døde af Sorg og Mismod, hvis jeg blev her tilbage! . . . Tro ikke, at jeg ikke holder af Dig! Gud er mit Vidne, at jeg elsker Dig høiere end mit Liv! Men jeg var forleden inde i Kjøbenhavn, og saa gif jeg op paa Slottet med de Andre for at sige Farvel til Kong Frederik! Der læste

jeg paa hans Kiste, at han ikke fik Ro eller Hvile, før vi har hængt Leddet ilave! Hører Du, Mo'er! Kong Frederik har ikke Ro i sin Grav, og jeg skulde sidde rolig herhjemme med Hænderne i Skjødets! Nei jeg sover i mit stille Sind, at jeg vilde gjøre Mit, og saa gif jeg lige op og meldte mig til den anden Bataillon.

Bodil.

Det var i den, din Broder faldt, Jens!

Jens.

Saa jeg veed det nok, Mo'er — men jeg har mere Lykke, og Du skal see (han klapper hende paa kinden) at der trækker jeg mig nok fri!

Bodil (lægger sin Haand paa hans Hoved).

Saa Gud raader for Lykken, min stakkels Dreng! og hans Villie skee i Jesu Navn! Amen! Gaa nu min Dreng! jeg skal ikke meer holde Dig tilbage!

Jens (kysser hende heftigt).

Tak, Moder, Tak!

Junger

(som har betragtet denne Scene, rørt og forbauset).

J skal ikke staae alene, Bodil! Naar Jens gaar i Krigen, saa vil jeg være Eders Datter.

Bobil.

Inger!

Zens.

Vil Du, Inger?

Inger.

Jeg vil hygge om Jer det bedste, jeg kan, Bobil! og jeg vil hver Dag snakke med Jer om Zens, saa er jeg vis paa, at I ikke bliver kjed af mig! (Bobil kysker hende.)

Zens.

Det vil Du gjøre?

Inger.

Saa, og meer end det, Zens (hun rækker ham Haanden):

Ref. Det var en Lørdag Aften.

Siig, kan Du mig tilgive
De mange stygge Ord!
Nu smerte de mig bitterlig —
Saa meer vift, end Du troer!

Nei de kom ei fra Hjertet,
Deri Du havde Ret, —
Og Mundsveir var det Hele jo —
Det kan Du ta' Dig let!

Nu vil jeg skrifte ærligt:
 Det altid syntes mig,
 Du troede, alle Piger var
 Forelskede i Dig!

Jeg troede, at Du elsked
 Dig selv og Intet meer —
 At jeg har feilet haardt mod Dig,
 For silde nu jeg seer!

Sa haardt jeg mig forsyndet,
 Men det jeg siger frit:
 Mit Hjerte har ei Deel deri;
 Thi det var altid dit!

Jens (jublende).

Hvad siger Du, Inger? Søde, velsignede Inger!
 Er det ogsaa sandt! Hører Du, Mo'er! Hører Du,
 Niels! Hører I det Allesammen! hun elsker mig!
 Hurra! Hurra! Nu er jeg det lykkeligste Menneske
 under Solen! Hurra! Hurra!

Niels Tjærebye.

Naar saa det er Du! Hør veed Du hvad, Jens,
 Du kunde ellers gjerne lade være at saare mine Fø-
 lelser, som Præsten sa'e forleiden! Men det er nu
 det Samme, for Een skal jo dog ha'e hende, og naar

det inte kan blive mig, saa kan Du jo alle Dage være ligesaa nær til det som en Anden! — Forresten, Inger, saa kan Du gjerne sende den Madkuro til Jens alligevel — for saa skal vi nok hjælpes ad om den, (til Jens) ikke sandt, Du?

Mel. Na a haar spuer, dæ stuld vø Lieg.

Ja, Jens, Du lykken med Dig har,
Fra Du var ganske lille!
For her jo Pigernes Jens Du var
Og det var inte ilde.

Men lad os inte derom stjænds
Og mindst naar Fjenden truer —
Men nu — nu skal Du slæ's som en Jens
Og vise, hvad Du duer!

Jens.

Det skal jeg, Niels, det kan Du stole paa.

Niels Tjærebye.

Ja men der skal vi nappes om, hvem der bliver den Første, ikke sandt, Karle?

De Andre.

Jo! jo!

Niels Tjærebye.

Saa lad os saa komme afsted da! Farvel, Allesammen! og Tak for alt Godt, og er der Nogen af Jer, der ellers vil mig Noget, saa skriver I jo nok til mig: Niels Tjærebye, anden Bataillon, hersteds. Farvel!

Jens.

Farvel, Moder! og lad det være Dig et godt Varsel, at det Dieblif, som jeg troede skulde blive det bittreste, er det lykkeligste, jeg har levet! . . . Farvel, Inger! og Tak for al den Lykke, Du har givet mig med paa Veien!

Inger.

Farvel Jens, og Gud være med Dig!

Bodil (til Inger).

Og Du holder ham ikke tilbage, Inger!

Inger.

Holdt ham tilbage! Nei, Gud give, at jeg kunde følge med ham!

Jens (singer muntert).

Det kan Du ei min Ven,

Jeg gaaer i Krigen hen,

Og hvis jeg ikke falder, kommer jeg nok hjem igjen

De Andre

(Stemme i mæd, ibet de forlade Scenen).

Ja var der ingen Fare, saa blev jeg her hos Dig;
Men alle Danmarks Piger, de stole nu paa mig!
Og derfor vil jeg slaaes som tapper Landsoldat —
Hurra! Hurra! Hurra!

(Chor af Alferne: »Afted, afted til sjerne Strand.«)

Bønderpigerne

(see efter dem og viste med Tørklæderne).

Gud give Jer i Kampen Held,
Og lad os atter see Jer drage
Med Seirens Krands til os tilbage!
Farvel! Farvel!

